

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΠΟΧΗ

Περιποίηση προσώπου στην Αρχαία Ελλάδα

- ▶ Στην Αρχαία Ελλάδα οι γυναίκες χρησιμοποιούσαν ελάχιστο μακιγιάζ, για να βάφουν τα φρύδια τους σε σχήμα αψίδας χρώματος μαύρου.
- ▶ Κατα τον 2^ο αι. π.Χ. χρησιμοποιούσαν το ψιμύθιο (ανθρακικός μόλυβδος με λευκό χρώμα) για να πουδράρουν το πρόσωπό τους, έβαφαν έντονα τα βλέφαρά τους χρωματίζοντάς τα με σκούρα πράσινα χρώματα από την εξωτερική γωνία έως την εσωτερική, κάτω από τα φρύδια χρωμάτιζαν την περιοχή με κόκκινο-καφέ(τερακότα), τόνιζαν το δέρμα τους με ζωηρά χρώματα και τόνιζαν τα χείλη και τα μάγουλα με καφέ-κόκκινο χρώμα. Μεγάλωναν τα μάτια με πινέλο και κοχλ, με πούδρα απο θειούχο μόλυβδο και μαγγάνιο.

Αρχαία Ελλάδα

- ▶ **Λευκό δέρμα -> Η Λευκοχείρα Ήρα**
- ▶ **Αρμονικές Αναλογίες**
- ▶ **Πληθωρική Φιγούρα**

Ενδυμασία

- ▶ Πέπλο: μάλλινο ύφασμα που κάλυπτε την πλάτη και το στήθος. Καρφιτσώνονταν με πόρπες και περόνες για να δημιουργείται άνοιγμα για τον λαιμό.
- ▶ Χιτώνας: σωληνοειδές λινό ύφασμα που διακρίνονταν σε δύο είδη. Διακρίνονται δύο είδη του αρχαίου χιτώνα: ο ένας, ο φαρδύς, ήταν ραμμένος στην επάνω παρυφή, αφήνοντας ανοίγματα για το κεφάλι και τους βραχίονες ή ήταν κλεισμένος με μία σειρά από μικρά κουμπιά. Ο στενός χιτώνας απ' την άλλη ήταν εντελώς κλειστός στην επάνω πλευρά, με εξαίρεση το άνοιγμα για το κεφάλι, ενώ τα ανοίγματα για τους βραχίονες βρίσκονταν στο επάνω μέρος των πλαϊνών πλευρών.

- Ιμάτιο ήταν ένα μακρύ ύφασμα που το περνούσαν κάτω από την αριστερή μασχάλη, το τύλιγαν γύρω από το στήθος και την πλάτη και το κούμπωναν πάνω από το δεξιό βραχίονα. Από την άλλη πλευρά έπεφτε ανοιχτό προς τα κάτω.

Περιποίηση προσώπου στην Αρχαία Αίγυπτο

Οι Αιγύπτειες χρησιμοποιούσαν σκευάσματα με βάση ζωικά και φυτικά έλαια-από φοίνικα,ελιά και καρύδα-αναμειγμένα με αρωματικά και ιαματικά βότανα για να προστατεύσουν το πρόσωπό τους από την γήρανση.

Βάφουν τα μάτια τους,χτενίζουν τα ματόκλαδά τους με μια πράσινη σκόνη,ζωγραφίζουν με μία λεπτή γραμμή τα φρύδια τους,βάφουν τα νύχια τους και καμία φορά ολόκληρο το πρόσωπό τους.

Αίγυπτος

► **ΜΑΚΡΥΣ ΛΑΙΜΟΣ**

► **ΨΗΛΗ ΚΑΙ ΛΕΠΤΗ ΜΕΣΗ**

► **ΑΔΥΝΑΤΟ ΣΩΜΑ**

► **ΜΙΚΡΟ ΣΤΗΘΟΣ**

► **ΣΤΕΝΟΙ ΩΜΟΙ**

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

- ▶ **ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΕΚΕΙΝΗΣ, ΦΟΡΟΥΣΑΝ ΕΝΑ ΑΠΛΟ ΙΣΙΟ ΦΟΡΕΜΑ ΜΕ ΤΙΡΑΝΤΕΣ, ΚΥΡΙΩΣ ΛΕΥΚΟ ΦΤΙΑΓΜΕΝΟ ΑΠΟ ΟΡΘΟΓΩΝΙΟ ΚΟΜΜΑΤΙ, ΜΕ ΡΑΦΗ ΜΟΝΑΧΑ ΣΤΗ ΜΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΡΟΥΧΟΥ. ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΕ, ΦΟΡΟΥΣΑΝ ΠΟΛΥ ΛΕΠΤΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΕ ΦΟΡΟΥΣΑΝ ΕΣΩΡΟΥΧΑ.**
- ▶ **ΜΕ ΤΗΝ ΧΕΝΑ ΟΙ ΑΙΓΥΠΤΙΕΣ ΕΒΑΦΑΝ ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΟΥΣ.ΏΣΕΣ ΞΥΡΙΖΑΝ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ ΤΟΥΣ Η ΕΙΧΑΝ ΚΟΝΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΦΟΡΑΓΑΝ ΠΕΡΟΥΚΕΣ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΗΤΑΝ ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΣΤΟΛΙΣΜΕΝΕΣ ΜΕ ΧΑΝΤΡΕΣ.**

Περιποίηση προσώπου στην Κίνα

- ▶ Στην Κίνα το μακιγιάζ και η προσεγμένη εμφάνιση αποτελούσε προνόμιο των γυναικών της υψηλής τάξης. Οι Κινέζες έφτιαχναν και χρησιμοποιούσαν πολλά καλλυντικά για τη φροντίδα και την υγιεινή του σώματος. Το μακιγιάζ με την αξιοποίηση του προσώπου ήθελε να παρουσιάσει την καθαρότητα και τη σεμνότητα της γυναίκας.
- ▶ Το δέρμα που από τη φύση του είχε σκούρα κίτρινη χροιά βαφόταν άσπρο για να αποκτήσει λάμψη και φωτεινότητα. Στα μάγουλα, σε μεγάλη επιφάνεια, και στο μέτωπο, σε μικρότερη, απλωνόταν κόκκινο χρώμα σαν ένδειξη υγείας. Τα μάτια περιγράφονταν με μαύρο χρώμα και τα φρύδια ήταν λεπτά ανοδικά και καλοσχηματισμένα. Τα χείλη τα προτιμούσαν κοντά και στρογγυλεμένα, για να προσδίδουν τρυφερότητα και ζωντάνια.
- ▶ Τα περιποιημένα νύχια ήταν αξιοζήλευτα. Τα μαλλιά χτενίζονταν κότσο και στερεωνόταν στην κορυφή του κεφαλιού και στολιζόταν με δύο καρφίτσες

Κίνα

- ▶ Αδύνατο και μικροκαμωμένο σώμα
- ▶ Λεπτή λεκάνη
- ▶ Μικρά πόδια
- ▶ Μεγάλα μάτια
- ▶ Χλωμό δέρμα
- ▶ Μακριά μαύρα μαλλιά
- ▶ Κόκκινα χείλη

Το μεταγενέστερο έθιμο με τα δεμένα πόδια

- Τα μικρά πόδια θεωρούνταν σύμβολο ομορφιάς και κοινωνικής θέσης και κάποτε,ήταν ίσως ο μοναδικός τρόπος προκειμένου μία γυναίκα να παντρευτεί κάποιον ευκατάστατο.Κατά τη διαδικασία τυλίγουν τα πέλματα με ένα μακρύ κομμάτι ύφασμα,εκτός από το μεγάλο δάχτυλο,έτσι ώστε τα υπόλοιπα να πιεστούν επάνω στο πέλμα.Χρειαζόταν περίπου έξι μήνες για να μάθουν να περπατούν και πάλι και να συνηθίσουν τον πόνο.

Ενδυμασία

- ▶ Όμορφο λευκό και κόκκινο ριγέ φόρεμα
- ▶ Ήταν το κλασικό στυλ, μια μπλούζα με στενά μανίκια και στρογγυλό γιακά, ένα πανωφόρι με στρογγυλό γιακά και υπέροχο μισομάνικο, φόρεμα με κόκκινες και λευκές ρίγες και ένα κίτρινο σάλι. Το κόκκινο και λευκό ριγέ φόρεμα, φαίνεται ιδιαίτερα καταπληκτικό ακόμα και στις τοιχογραφίες.

► Χρώματα απλών πολιτών

► Σε σύγκριση με τα χρώματα που χρησιμοποιούνταν από την ανώτερη τάξη, οι πολίτες φορούσαν συνήθως πολύ απλούστερα χρώματα όπως το ανοιχτό πράσινο, μπλε ή λευκό. Οι απλές γυναίκες φορούσαν συνήθως μπλούζες με στενά μανίκια και πολύ φαρδιές παντελόνες. Φορούσαν επίσης τουρμπάνια όταν έβγαιναν έξω ή δούλευαν στα χωράφια. Τα περισσότερα από τα τουρμπάνια ήταν βαθιά πράσινα. Οι μπλούζες και οι φούστες ήταν συνήθως πράσινες ή λευκές. Όπως φαίνεται στην εικόνα, τα ζωνάρια και τα παντελόνια τους ήταν φωτεινά κόκκινα ξεχωρίζοντας κάτω από τα πανωφόρια τους, που είχαν ψυχρά χρώματα.

ΤΕΛΟΣ

Κωνσταντίνα Φλώρου

Βασιλεία Χονδρού

Ελευθερία Τριανταφυλλοπούλου

Ανδριάννα Σκουρτιά

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΟΜΟΡΦΙΑΣ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΕΣ
18ΟΣ-21ΟΣ ΑΙΩΝΑΣ Μ.Χ

Η έννοια της ομορφιάς εύκολα αλλάζει με την πάροδο του χρόνου.

Ωστόσο η προσέγγιση που δίνουν οι καλλιτέχνες στην ομορφιά και ιδίως σε αυτή του γυναικείου σώματος και του προσώπου είναι κάπως διαφορετική από αυτή που αποδέχεται ο απλός άνθρωπος.

ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ ΕΠΟΧΗ 1714-1837

ΥΠΗΡΧΑΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ :

- ΌΧΙ ΠΟΛΥ ΑΔΥΝΑΤΟ ΑΛΛΑ ΟΥΤΕ ΠΟΛΥ ΠΑΧΟΥΛΟ ΣΩΜΑ
- ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ ΣΕ ΌΛΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
- ΛΕΥΚΟ ΔΕΡΜΑ ΜΕ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΜΑΓΟΥΛΑ ΝΑ ΔΙΝΟΥΝ ΖΩΝΤΑΝΙΑ
- ΧΕΡΙΑ ΜΑΚΡΥΑ ΚΑΙ ΠΑΧΟΥΛΑ
- ΕΥΓΕΝΙΚΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΜΕ ΣΜΑΡΑΓΔΕΝΙΑ ΙΣΙΑ ΔΟΝΤΙΑ

ΒΙΚΤΩΡΙΑΝΗ ΕΠΟΧΗ 1837-1901

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΣΤΗΝ Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ Η ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΓΙΑ ΟΜΟΡΦΙΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΟΜΟΡΦΙΑΣ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΝΤΑΝ ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΟΜΟΙΑΣΟΥΝ ΣΤΑ ΑΡΕΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΟΜΟΡΦΗΣ ΚΟΠΕΛΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΛΕΥΚΟ ΔΕΡΜΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΠΕΤΥΧΟΥΝ ΑΥΤΟ ΟΙ ΠΙΟ

ΦΤΩΧΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΝΤΟ ΞΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΕΡΜΑ ΒΑΦΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΟΛΥΒΔΟ.

ΟΙ ΚΟΠΕΛΕΣ ΕΥΠΟΡΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΕΙΧΑΝ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΟΠΩΣ Η ΚΑΤΑΠΟΣΗ ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ, ΚΙΜΩΛΙΑΣ Η ΣΧΙΣΤΟΛΙΘΟΥ.

ΩΣΤΟΣΟ ΟΙ ΠΙΟ ΕΜΠΕΙΡΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΑΠΕΤΡΕΠΑΝ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΘΩΣ ΟΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΝ ΕΠΙΔΙΩΚΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑΝ ΤΑΝ ΙΔΙΕΤΑΙΡΑ ΕΠΙΒΛΑΒΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20Ο ΑΙΩΝΑ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΠΟΛΛΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΤΙ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΩΣ ΟΜΟΡΦΟ. ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΛΛΑΖΑΝ ΠΕΡΙΠΟΥ ΚΑΘΕ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΕΠΗΡΕΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΑΣΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ.

ΠΗΓΕΣ

Ιστορία της ομορφιάς, Ουμπέρτο Έκο

<https://www.rehabs.com/explore/womens-body-image-and-bmi/>

http://aplus.com/a/history-female-beauty-standards?no_monetization=true

<http://www.in2life.gr/features/notes/article/307280/deka-gynaikes-protypa-omorfias.html>

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

NABIoT KOP MEXAT

ΡΟΓΓΑ ΣΟΦΙΑ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Βυζάντιο

Αν η αρχαιότητα λάτρεψε και ύμνησε το ανθρώπινο σώμα, ο Χριστιανισμός το αντιμετώπισε σαν κάτι φθαρτό και γήινο, ένα εμπόδιο στη σωτηρία της ψυχής. Η ενασχόληση με τον καλλωπισμό θεωρήθηκε αμαρτία και καταδικάστηκε από την Εκκλησία. Όμως, μέσα από επιστημονικές μελέτες αλλά και μαρτυρίες ιστοριογράφων, σύγχρονων της Αυγούστας Θεοδώρας, της διασημότερης αυτοκράτειρας του Βυζαντίου, ανακαλύπτουμε ότι η εξωτερική εμφάνιση δεν έπαψε ακόμα και τότε να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στη ζωή των γυναικών αλλά και των αντρών.

Απαγορευμένη ομορφιά

Οι πατέρες της εκκλησίας ήταν οι μεγαλύτεροι πολέμιοι του κάλλους. Κατέκριναν την υπερβολική αφοσίωση στο σώμα και υποστήριζαν ότι ο στολισμός και η αλλαγή με τεχνητά μέσα και ψιμύθια (μακιγιάζ) αλλοιώνει την εικόνα που έδωσε ο Θεός στον άνθρωπο και τον απομακρύνει από τη φροντίδα για τη σωτηρία της ψυχής. Έλεγαν ακόμη ότι το πρόσωπο δεν θα πρέπει να καταντά προσωπείο και να γίνεται όργανο ερωτικής πρόκλησης. Φυσικά, σε μια κοινωνία αντροκρατούμενη, όπως ήταν η βυζαντινή, όλα σχεδόν τα βέλη στρέφονταν προς τις γυναίκες, οι οποίες κατηγορούνταν ότι χρησιμοποιούν τον καλλωπισμό για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των ισχυρότερων κοινωνικά αντρών.

Στην πράξη, βέβαια, τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά. Οι κοσμικές βυζαντινές δεν μοιάζει να έδιναν και τόση σημασία στις νουθεσίες του Κλήρου. Απόδειξη τα πολυάριθμα σύνεργα καλλωπισμού και δοχεία αρωμάτων που σώζονται μέχρι τις μέρες μας. Μάλιστα, η ενασχόληση της γυναίκας της ανώτερης –κοινωνικά και οικονομικά– τάξης με τον καλλωπισμό και γενικά με την εξωτερική της εμφάνιση όχι μόνο δεν ήταν κατακριτέα αλλά είχε και την υποστήριξη του συζύγου, γιατί έτσι προβαλλόταν και ο ίδιος κοινωνικά.

Στο μπουντουάρ

Ας μεταφερθούμε όμως νοερά στα ιδιαίτερα διαμερίσματα της Θεοδώρας για να ρίξουμε μια κλεφτή ματιά στο... μπουντουάρ της. Οι συνταγές ομορφιάς που εφάρμοζε η αυτοκράτειρα –όπως και οι περισσότερες γυναίκες της εποχής της– μάλλον θα μας προκαλούσαν ανατριχίλα. Μαθαίνουμε λοιπόν ότι για τον καθαρισμό του προσώπου χρησιμοποιούσε υλικά όπως νίτρο και κιμωλία. Για να τονώσει το χρώμα και τη λάμψη της επιδερμίδας, την άλειφε με περιπτώματα σαύρας, ενώ η μάσκα ομορφιάς που έφτιαχνε με ρητίνη, αποξηραμένα φυτά και μέλι, έμενε στο πρόσωπό της για μια ολόκληρη μέρα πριν ξεπλυθεί!

Αλλά και οι πρώτες ύλες για το μακιγιάζ ήταν τουλάχιστον ανορθόδοξες. Οι βυζαντινές χρησιμοποιούσαν κατά βάση τρία χρώματα: μαύρο, άσπρο και κόκκινο. Το μαύρο χρώμα, με το οποίο τόνιζαν τα μάτια (τα smokey eyes ήταν και τότε trendy), τις βλεφαρίδες και τα φρύδια, προερχόταν είτε από το στίμμι (θειούχο αντιμόνιο) ή από τη λιγνύα, ένα μείγμα από κουκουνάρι και υγρή πίσσα! Το ψιμύθιο, η λευκή πούδρα από ανθρακικό μόλυβδο κάλυπτε πρόσωπο και λαιμό, ο αραιωμένος ασβέστης είχε ρόλο makeur, ενώ από φύκια της θάλασσας παρασκευαζόταν το κόκκινο χρώμα με το οποίο οι βυζαντινές τόνιζαν τα χείλη, τα μάγουλα, αλλά και την άκρη του πηγουνιού τους. Υπάρχουν τέλος μαρτυρίες ότι ορισμένοι άντρες έβαφαν το πρόσωπό τους με ώχρα, για να αποκτήσουν χλομή όψη ταλαίπωρου μοναχού που ζει ασκητικά!

Hair trends

Για τις βυζαντινές τα μακριά μαλλιά ήταν αναπόσπαστο στοιχείο θηλυκότητας και ομορφιάς. Οι κομμώσεις τους ήταν περίτεχνες, έστω κι αν μια αξιοπρεπής κυρία έπρεπε κατά τις εξόδους της να έχει πάντα καλυμμένο το κεφάλι. Τις έκαναν μόνες τους χρησιμοποιώντας χτένες από χρυσό, ασήμι, ελεφαντόδοντο, ή ξύλο. Ωστόσο η αυτοκράτειρα όπως και οι γυναίκες της ανώτερης τάξης, καλούσαν εμπλέκτριες ή κουρίδες, όπως λέγονταν τότε οι κομμώτριες. Συνήθως έπιαναν τα μαλλιά στην κορυφή του κεφαλιού ή στη βάση του αυχένα σε κότσο (κρήδεμνον), και τα συγκρατούσαν με χρυσά και μαργαριταρένια χτένια ή περόνες. Άλλοτε πάλι έκαναν χωρίστρα στη μέση και τα έπλεκαν σε δύο βαριές κοτσίδες –συχνά πρόσθεταν ψεύτικες πλεξούδες, σαν τα σημερινά extensions– τις οποίες στόλιζαν με χρυσές ταινίες και τις δίπλωναν γύρω από το κεφάλι σαν στεφάνι. Τα νεαρά κορίτσια άφηναν τα μαλλιά τους να πέφτουν στους ώμους ελεύθερα και βοστρυχωτά (με μπούκλες). Για το look αυτό, άπλωναν μια ειδική αλοιφή από ρίζα ασφόδελου και κρασί, και σγούραιναν κάθε τούφα με ζεστό σίδερο (Calamustrium). Τέλος, η βαφή των μαλλιών ήταν κάτι συνηθισμένο για άντρες και γυναίκες. Για παράδειγμα, οι μέλλουσες νύφες τα έβαφαν κόκκινα. Το δημοφιλέστερο χρώμα πάντως ήταν το καλότριχον, που δεν είναι άλλο από το ξανθό, δείγμα ομορφιάς και για τα δύο φύλα! Σύμφωνα με μαρτυρίες, πολύ συχνά ξάνθαιναν τα μαλλιά τους – αφήνοντας ωστόσο τα φρύδια πάντα μαύρα! Αλλά και η βαφή των μαλλιών ήταν σε ευρύτατη χρήση στο Βυζάντιο όχι μόνο για τις γυναίκες αλλά και για τους άντρες που ήθελαν να κρύψουν τα χρόνια τους. Υπήρχαν μάλιστα και ειδικοί επί του θέματος, οι λεγόμενοι «τριχοβάπται», που χρησιμοποιούσαν στη δουλειά τους διάφορες συνταγές, όπως αυγά και κόρακα. Σημειωτέον ότι όσοι έβαφαν μαύρα τα μαλλιά τους ήταν πολύ λιγότεροι από αυτούς που τα ξάνθιζαν, γιατί το ξανθό μαλλί θεωρούνταν δείγμα ωραιότητας. Ωστόσο, ακόμα και οι ξανθές γυναίκες ήταν της μόδας να βάφουν τα φρύδια τους μαύρα αλλά και τις βλεφαρίδες. Και όσες είχαν παχιά φρύδια τα λέπταιναν, για να γίνονται γαϊτανοφρύδες....

Αρωμα Βυζαντινό

Στο Βυζάντιο, αγαπούσαν και φορούσαν αρώματα, γυναίκες, άντρες, ακόμα και οι στρατιώτες, οι κληρικοί και οι μοναχοί – οι τελευταίοι άλειφαν με αυτά το σώμα και τα μαλλιά τους, προκαλώντας την έντονη αντίδραση της Εκκλησίας. Οι γυναίκες παρασκεύαζαν μόνες τους αρώματα –τα μύρα, όπως αποκαλούνταν– εφαρμόζοντας δικές τους συνταγές. Τα δημοφιλέστερα συστατικά ήταν το σούσινον, δηλαδή το αιθέριο έλαιο κρίνου, το μύρσινον από τη μυρτιά, η νάρδος από το ομώνυμο φυτό, το ρόδιον από τα τριαντάφυλλα, το οινάνθιον από άνθη αγριοστάφυλου, ο μόσχος και η σμύrna. Πολλές από τις πολυτίμες πρώτες ύλες εισάγονταν από την Ανατολή και προορίζονταν για το παλάτι και την ανώτερη τάξη των ευγενών. Τα αρώματα τοποθετούνταν σε μυροδοχεία, ειδικά φιαλίδια με ψηλό στενό λαιμό και πώμα, πολλά από τα οποία κατασκευάζονταν από πολύτιμα μέταλλα.

Περί εμφανίσεως... ουδείς λόγος Όσο περνούσαν οι αιώνες, τα ρούχα των Βυζαντινών γίνονταν όλο και πιο περίτεχνα. Άντρες και γυναίκες φορούσαν στο κεφάλι περίεργα καλύμματα, μυτερά καπέλα που είχαν γύρο από γούνα ή ψηλά φουσκωτά σαρίκια. Από τον 7ο αιώνα και μετά οι άντρες συνήθιζαν να αφήνουν γένια. Το ξυρισμένο σαγόι το θεωρούσαν συνήθεια δυτική και πρόστυχη. Τα καλλυντικά ήταν της μόδας, κυρίως στην εποχή των Παλαιολόγων. Ακόμα και γυναίκες νέες και όμορφες σκέπαζαν το πρόσωπο τους με βαφές, σε ποσότητες υπερβολικές. Περί τριχών ο λόγος Οι Βυζαντινοί ακολούθησαν τη ρωμαϊκή συνήθεια να κουρεύουν τα μαλλιά τους και να ξυρίζουν τα γένια τους. Ο Κωνσταντίνος Δ' ήταν ο πρώτος αυτοκράτορας που άφησε γενειάδα, πράγμα που έγινε μόδα, οδήγησε όμως σε ακρότητες. Πολλοί άντρες έκαναν τα μακριά μαλλιά τους πλεξούδες που έφταναν ως τη μέση τους, προκαλώντας τις διαμαρτυρίες της εκκλησίας. Ο Κωνσταντίνος επέβαλε σε όλους τους άντρες να ξυρίζονται, ενώ ο Θεόφιλος, που ήταν φαλακρός, έδωσε εντολή να ξυρίζουν οι στρατιώτες το κεφάλι τους. Όμως μετά τον θάνατο του το μέτρο αυτό έπαψε να ισχύει, γιατί σύμφωνα με την παράδοση το ξύρισμα της κεφαλής επιβαλλόταν ως τιμωρία στους καταδίκους που είχαν διαπράξει σοβαρά εγκλήματα.

Την περίοδο της Αναγέννησης, η ανακάλυψη της προοπτικής στην Ιταλία, η διάδοση των νέων τεχνικών μεθόδων στη ζωγραφική στις Φλαμανδικές Χώρες και η επιρροή του νεοπλατωνισμού και του θρησκευτικού μυστικισμού(Σαβοναρόλα) αλλάζουν το περιεχόμενο της Ομορφιάς. Μέσω της αρχαίας τέχνης που καθίσταται επίκαιρη σαν ένα σύστημα λογικών κανόνων και μυθολογικών συμβόλων δημιουργείται το νέο πρότυπο της αναγεννησιακής ομορφιάς στον Άνθρωπο και τη Φύση (αρμονία, αναλογία / προοπτική, χριστιανικός συμβολισμός). Με αφορμή τη θεματογραφία της Αφροδίτη ή προσωπογραφίες γυναικών να δείξετε διαφορετικές εκδοχές της αναγεννησιακής ομορφιάς, καθώς ισορροπεί ανάμεσα στο θεϊκό, το γήινο και το συμβολικό Κάλλος. Στη

μουσική, η ανάγκη ισορροπίας λόγου και μουσικής οδηγεί σε νέους δρόμους, είτε στη θρησκευτική, είτε στην κοσμική μουσική. Αναζητήστε τους συνθέτες και τις φόρμες που επέλεξαν για να εκφράσουν αυτήν την αρμονική σχέση ανάμεσα στο ποιητικό λόγο και τη μουσική που τον ερμηνεύει.

ΤΟ ΘΕΪΚΟ ΚΑΛΛΟΣ

Στην εικόνα 1 βλέπουμε το έργο του Sandro Boticelli «Πορτραίτο νεαρής» που φιλοτεχνήθηκε μεταξύ 1480 και 1485. Τέμπερα σε ξύλο 82X54cm.

Στο πορτραίτο αυτό απεικονίζεται το προφίλ μιας νέας γυναίκας μέχρι το μπούστο, μπροστά από ένα σκούρο φόντο. Έχει μακριά ξανθά μαλλιά πλεγμένα σε ένα περίτεχνο χτένισμα, διακοσμημένο με μαργαριτάρια και πιασμένα με κορδόνι και κόκκινη κορδέλα. Στην κορυφή του κεφαλιού φέρει χρυσή ανθόσχημη καρφίτσα με κόκκινη σφαιρική πέτρα, κάτω από την οποία στερεώνεται ένα μπλε φτερό.

Στον μακρύ, λεπτό λαιμό της κρέμεται από μια δέσμη χρυσών πολύ λεπτών συρμάτων ένα μενταγιόν από μαύρη πέτρα που έχει κάποια παράσταση. Φοράει κομψή λεπτή πουκαμίσια με δαντελένιο μπούστο, που το άνοιγμα του στεφανώνει φαρδύ κορδόνι, όμοιο με του χτενίσματος.

Η γυναίκα έχει ανοιχτόχρωμα καστανά μάτια, λεπτά ξανθά φρύδια και ζωηρά κόκκινα χείλη.

Το έργο είναι μονοεπίπεδο, με το πρώτο και μοναδικό επίπεδο να καταλαμβάνεται πλήρως από την νεαρή.

Το θέμα φωτίζεται από μπροστά, χωρίς έντονες φωτοσκιάσεις, ενώ κυριαρχούν τα θερμά χρώματα..

Πρόκειται για μια πολυσημία, αφού η ίδια μορφή εμφανίζεται σε διάφορους πίνακες του καλλιτέχνη, άλλοτε σαν Θεά και άλλοτε σαν Παναγία. Τη θεϊκή χροιά ενισχύει η παράσταση στο μενταγιόν που αφορά το μύθο του Απόλλωνα και του Μαρσύα.

Ο πίνακας εντάσσεται στην πρώιμη ιταλική Αναγέννηση, είναι χαρακτηριστικός της περιόδου του και αντιπροσωπευτικός του δημιουργού του.

Απεικονίζεται η Simonetta Cattaneo de Cadia Vespucci, γυναίκα ευγενικής καταγωγής και σύζυγος του Marco Vespucci από τη Φλωρεντία. Εικάζεται ότι υπήρξε ερωμένη του Τζουλιάνο των Μεδίκων, νεότερου αδελφού του Λαυρέντιου του Μεγαλοπρεπή. Υπήρξε έμπνευση πολλών ποιητών και ζωγράφων της εποχής της, ενώ εικάζεται ότι και ο ίδιος ο Boticelli ήταν ερωτευμένος μαζί της, κάτι που στηρίζεται στο γεγονός ότι ζήτησε να ταφεί στα πόδια της, στην εκκλησία των αγίων Πάντων της ενορίας των Vespucci, στη Φλωρεντία.

Η Simonetta, έχει σαφώς μια σπάνια, συμμετρική ομορφιά, κατάλληλη να στολίζει απεικονίσεις ανώτερων πλασμάτων.

ΤΟ ΓΗΙΝΟ ΚΑΛΛΟΣ

Στην εικόνα 2 βλέπουμε το έργο του AlbrechtDürer «Πορταίτο Νεαρής Βενετής», που φιλοτεχνήθηκε το 1505. Λάδι σε ξύλο 35X26cm

Στο πορταίτο απεικονίζεται υπό γωνία $\frac{3}{4}$, μια γυναίκα νεαρής ηλικίας μέχρι το μούστο σε μαύρο φόνο. Έχει κόκκινα καλλιά, μάλλον μακριά, στερεωμένα με φιλέ στο πίσω μέρος του κεφαλιού, ενώ σγουρές τούφες πλαισιώνουν το πρόσωπο. Έχει λεπτά φρύδια, σκούρα καστανά μάτια και μάλλον χλωμή επιδερμίδα.

Φοράει μια κόκκινη πουκαμίσια που δένει με κορδέλες στα μανίκια, μια κόκκινη και μια μαύρη.

Στο λαιμό φοράει κολιέ με μαργαριτάρια και μαύρες πέτρες.

Το έργο είναι μονοεπίπεδο με το πρώτο και μοναδικό επίπεδο να καταλαμβάνει πλήρως η γυναίκα στο κέντρο του. Το θέμα φωτίζεται από μπροστά με δυνατό φως και κυριαρχούν τα θερμά χρώματα.

Ο πίνακας εντάσσεται στην ώριμη Αναγέννηση και φέρει επιρροές από τον Bellini, φίλο του Dürer και αναγνωρισμένο καλλιτέχνη, την περίοδο που φιλοτεχνήθηκε ο πίνακας.

Πρόκειται για την αναπαράσταση μιας νέας γυναίκας της εποχής της Αναγέννησης που κοιτάει μπροστά χωρίς

συστολή και με διεισδυτικό βλέμμα. Το γήινο, προσιτό Κάλλος, δεν σκιάζεται από μικρές ατέλειες που τόσο σοφά δεν παρέλειψε ο καλλιτέχνης, όπως η ελαφρά σουβλερή μύτη και την κόρη του αριστερού ματιού, ελαφρά εκτός κέντρου.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ ΚΑΛΛΟΣ

Στην εικόνα 3 βλέπουμε το έργο του LeonardoDaVinci που συναντάμε με την ονομασία «Μόνα Λίζα», ή «Τζιοκόντα» ή «Πορταίτο της Λίζα Γκεαρντίνι, συζύγου του Φραντσέσκο ντελ Τζιοκόντο». Δημιουργήθηκε μεταξύ 1503-1519. Λάδι σε ξύλο 77X53cm.

Στον πίνακα απεικονίζεται μια γυναίκα καθισμένη σε καρέκλα, ορατή μέχρι τους γοφούς, να στρέφεται προς τον καλλιτέχνη, σχεδόν ανφάς, μπροστά σε ένα παράθυρο που βλέπει στη

θάλασσα. Έχει καστανοκόκκινα σγουρά μαλλιά που καλύπτει μέχρι ψηλά στο μέτωπο ένα διάφανο μαντήλι.

Φοράει μια σκούρα χρυσή πουκαμίσια ανοιχτή στο λαιμό και μια διάφανη εσάρπα από πάνω, με τη μια άκρη της να πέφτει τυλιγμένη στο δεξί της ώμο.

Έχει λευκό δέρμα, δεν φοράει κοσμήματα και δείχνει να χαμογελάει, περισσότερο με τα μάτια παρά με το στόμα. Στο φόντο διακρίνουμε μια βραχώδη ακτή, έναν χωματόδρομο από κοκκινόχωμα που κατευθύνεται σε κάποιο μυχό της ακτής, ενώ φαίνεται μια γέφυρα να ενώνει ένα βραχώδες χάσμα πάνω από ρηχά νερά. Ο ουρανός είναι γκριζος και ο καιρός ομιχλώδης.

Ο πίνακας χωρίζεται σε δύο επίπεδα. Το τοπίο δημιουργεί μια αίσθηση βάθους καθώς χάνεται μέσα στην καταχνιά. Η γυναίκα φωτίζεται από αριστερά, με αποτέλεσμα αρκετές σκιές στην αριστερή πλευρά του προσώπου και του σώματος. Το τοπίο αποτελείται από ψυχρά χρώματα, ενώ η γυναίκα από θερμά.

Το τοπίο σαφώς και δεν είναι τυπικό των προσωπογραφιών γυναικών της περιόδου, που συνήθως απεικονίζονται μέσα στο σπίτι ή μπροστά σε ειδυλλιακά τοπία. Σε μια προσεκτικότερη ανάγνωση παρατηρούμε ότι το τοπίο δεν είναι καθόλου ρεαλιστικό, έτσι όπως αποτελείται από βράχια που υψώνονται κατακόρυφα, με τις μυτερές κορφές τους να χάνονται μέσα στην ομίχλη. Επίσης είναι πολύ έντονη η αντίθεση του αγριεμένου τοπίου με την πραότητα της γυναίκας.

Το έργο ανήκει στην ώριμη Αναγέννηση. Ο Leonardo χρησιμοποιεί εκτεταμένα το σφουμάτο και την ατμοσφαιρική προοπτική, χαρίζοντας ένα μυστηριακό σύνολο, αντάξιο του μύθου του.

